

ТОМАС СТЪРНС ЕЛИТЬ

ИЗ „ПУСТА ЗЕМЯ“

Превод от английски: Цветан Стоянов, 1993

chitanka.info

*Nam Sibyllian quiden Cumis ego ipse
osulis meis vidi in ampulla pendere,
et cum illi pueri dicerent: Σιβυλλα τι
θελεις; respondebat illa: αποθανειν
θελω.*^[1]

*Ha Езра Паунд
il miglior fabbro*^[2]

I. ПОГРЕБЕНИЕТО НА МЪРТВИТЕ

Април е най-жестокият месец, ражда
люляци от мъртвата земя, смесва
спомен и желание, движи
тъмни корени с пролетния дъжд.
Зимата ни държи топли, покрива
земята със забравящ сняг, подхранва
със суhi грудки малък живот.

Лятото ни изненада, дошло на Щарнбергерзее
с проливен дъжд, ние спряхме под колонадата
и продължихме в слънчева светлина, към Хофгартен,
и пихме кафе, и приказвахме цял час.
„Bin gar keine Russin, stamm’ aus
Litauen, echt deutsch.“^[3]
И когато бяхме деца и бяхме на гости при ерцхерцога,
моят братовчед ме отмъкна с една шейна,
аз бях уплашена, а той каза: „Mari,
Mari, дръж се здраво.“ И ние се спуснахме.
Да, в планините човек се чувства свободен.
Аз чета много, предимно нощем, и през зимата отивам на юг.

Какви корени се впиват, какви клони растат
от тая каменна смет? Сине човешки,
ти не можеш да кажеш, нито да отгатнеш, ти знаеш само
един куп счупени идоли, където слънцето те удря
и мъртвото дърво не дава подслон, щурецът не дава утеша,
сухият камък не издава шум на вода. Има само
една сянка под тази червена скала
(ела на сянка под тази червена скала)
и аз ще ти покажа нещо различно
и от твоята сянка, която сутрин те следва,

и от твоята сянка, която вечер те среща.
Аз ще ти покажа страха в една шепа прах.

Frisch weht der Wind

Der Heimat zu
Mein Irisch Kind,
Wo weilest du?^[4]

„Вие ми дадохте за пръв път хиацинти преди една година;
те ме наричаха хиацинтово момиче.“

— И все пак, когато се връщахме късно от хиацинтовата градина,
ръцете ти пълни със цветя, косата влажна, аз не можех
да говоря и очите ми гаснеха, и аз не бях
ни жив, ни мъртъв и не знаех нищо.

Гледах в сърцето на светлината, в мълчанието.
Oed', und leer das Meer.^[5]

Мадам Созострис, прочутата гледачка,
имаше лоша настинка, но въпреки това
бе известна като най-мъдрата жена в Европа,
с една нечестива колода карти. Ето, каза тя,
тук е вашата карта. Удавеният Моряк финикиец.
(Той има бисери вместо очи. Вижте!)

Ето, тук е Беладона, феята от скалите,
феята на ситуацията.
Ето човека с трите жезъла, ето Колелото,
ето едноокия търговец, а тая карта,
която е обърната, е нещо, което той носи на своя гръб,
но на мен не ми е позволено да го видя. Не намирам
Обесения. Пазете се от смърт във вода.
Виждам тълпи от хора, които вървят в кръг.
Благодаря. Ако видите милата мисис Еквигоун,
кажете й, че аз самата ще й донеса хороскопа.
През тия дни човек трябва да е много внимателен.

Недействителен град,
под кафявата мъгла на зимното утро

тълпата тече по Лондонския мост, те са толкова много.
Не знаех, че смъртта е унищожила толкова много.
Не знаех, че смъртта е унищожила толкова много.
Издишват се въздишки, къси и редки,
и всеки е приковал очи пред краката си.

Текат нагоре и надолу по Кинг Уилям Стрийт
към църквата „Сейнт Мери Унот“, която крепи часовете
с един мъртъв звук в крайния удар на девет.
Тогава видях един познат и го опрях, и извиках: „Стетсън!
Нали с вас бяхме на корабите във Миле?
Оня труп, който зарихте миналата година в градината си,
взе ли да пуска стебло? Ще даде ли цвят тази година?
Или внезапната слана го е смутила в леговището му?
О, пазете кучето да не се доближава дотам, понеже е
дружелюбно с хората
и може пак да го изрови с ноктите си!“
Ти... hypocrite lecteur! Mon semblable, mon frere.^[6]

II. ИГРА НА ШАХ

Столът, на който тя седеше, като полиран трон
блестеше върху мрамора, там, където чашата
се поддържаше от знамена, направени с плодни лози,
от които един златен Купидон надничаше
(а друг криеше очи зад неговото крило),
пламъците на седмосвещника се удвояваха,
хвърляха светлина върху масата, докато
блъсъкът на нейните бижута се вдигаше да я посрещне,
лееше се в изобилие от сатенени кальфчета,
в шишенца от слонова кост и цветно стъкло,
отпушени, се таяха нейните странни синтетични парфюми,
мазила, пудри, течности — те смущаваха, объркваха,
удавяха сетивата в мириси, раздвижени от въздуха,
който влизаше през прозореца, там се надигаха
и се разширяваха удължените пламъци на свещите,
хвърляха пушека си върху лакировката
и караха да мърдат изображенията на тавана.
Грамадни водорасли, нахранени с бакър,
пламнали в зелено и оранжево, оградени от цветен камък,
в чиято тъжна светлина плуваше изваян делфин.
Над старинната камина беше показано,
сякаш прозорецът разкриваше отвън една горска сцена,
превъплъщението на Филомена, от варварския цар
тъй грубо насиlena, и въпреки това славеят
изпъльваше цялата пустош с неприосновен глас,
и тя все още викаше, и думите следваха —
чуруликане за мръсни уши.
И други посърнали отломки от времето
бяха разказани върху стените; втренчени фигури,
удължени и удължаващи, затваряха стаята.
Стъпки отекваха по стълбището.

Под пламъците, под четката косата й,
разпръсната на свирепи остриета,
ту се изтичаше в думи, ту диво се успокояваше.

„Тази вечер нервите ни са зле. Да, зле. Стой при мен.
Говори ми. Защо никога не говориш? Говори!
За какво мислиш? Какво мислиш? Какво?
Никога не знам какво мислиш. Мисли!“

Аз мисля, че ние сме в алеята с плъховете,
където мъртъвците губят костите си.

„Какъв е този шум?“
Вятърът под вратата.
„Какъв е сега този шум?“
Нищо срещу нищо.

„Ти не знаеш нищо? Не виждаш нищо?
Не помниш нищо?“

Аз помня,
той има бисери вместо очи.
„Жив ли си, или не си? Нищо ли няма в главата ти?“
Но — ОOOO, тази Шекспирова дрипа —
тя е така елегантна.
„Какво ще правя сега? Какво да правя?
Аз ще хукна ей тъй, както съм, ще вървя по улиците,
ей тъй, с невчесана коса. Какво ще правим утре?
Какво изобщо ще правим?“
Топла вода в десет.
И ако вали, покрита кола в четири.
И ще играем една игра на шах,
притискайки безмиглени очи и чакайки да се почука на вратата.
Когато демобилизирам мъжа на Лил, казах аз,
не исках да смекчавам думите си, казах и го самият аз
ПОБЪРЗАЙТЕ МОЛЯ ПРИКЛЮЧВАМЕ
Сега Алберт се връща, раздвижи си малко ума.

Той ще иска да знае какво си направила с парите, които ти даде,
за да си направиш изкуствени зъби. Той ти ги даде, аз бях там.
Ти вече си ти извадила всичките, Лил, и сега имаш много хубав
комплект,

каза той, кълна се, просто не издържам, като те гледам.

И аз също ле мога, казах аз и си помислих за бедния Алберт,
гой изкара четири години в армията, гой иска сега да си живее
добре

и ако ти не му го осигуриш, ще се намерят други, казах аз.

О, ще се намерят ли, каза тя. Положително, казах аз.

Тогава ще зная кому да бъда благодарна, каза тя и ме загледа в
лицето

ПОБЪРЗАЙТЕ МОЛЯ ПРИКЛЮЧВАМЕ

Ако това ни се нрави, ти ще се състариш от тази работа, казах аз.
Други ще го оценят, ако ти не можеш.

Но ако Алберт се махне, не казвай, че не са те предупреждавали.
Засрами се, казах аз, виж се колко стара изглеждаш.

(А тя е само на трийсет и една.)

Какво да правя, каза тя и лицето ѝ се удължи,
това е от хаповете, които гълтам, за да се отърва, каза тя.

(Тя вече имаше пет досега и едва не умря при младия Джордж.)
Аптекарят каза, че всичко било наред, но аз вече не съм същата.
Ти си една глупачка, казах аз.

Добре де, ако Алберт не те оставя на мира, така и трябва да бъде,
казах аз.

Защо се жениш, щом не искаш деца?

ПОБЪРЗАЙТЕ МОЛЯ ПРИКЛЮЧВАМЕ

И тази неделя Алберт си беше вкъщи, те имаха топъл пущен бут
и ме поканиха на вечеря, и го бяха направили много хубав, топъл.

ПОБЪРЗАЙТЕ МОЛЯ ПРИКЛЮЧВАМЕ

ПОБЪРЗАЙТЕ МОЛЯ ПРИКЛЮЧВАМЕ

Лека нощ Бил. Лека нощ Лу. Лека нощ Мей. Лека нощ.

Та та. Лека нощ. Лека нощ.

Лека нощ, госпожи, лека нощ, мили госпожи, лека нощ, лека
нощ.

[1] Колкото за сибилата, видях я сам с очите си в Куми как виси в бутилка. Когато децата ѝ кажеха: „Сибило, какво искаш?“ — тя отговаряше: „Искам да умра.“ Из „Сатирикон“ от Тай Петроний (лат. и ст.гр.). ↑

[2] По-добър майстор (итал.) ↑

[3] Аз съвсем не съм рускиня, произхождам от Литва и съм чиста германка (нем.). ↑

[4]

Свеж вятър е задухал

към родината.

Мое ирландско дете,

къде си ту? (Нем.)

↑

[5] Пусто и празно морето (нем.). ↑

[6] Лицемерен читателю! Мой подобен, мой брат! — прочутият стих от уводното стихотворение на „Цветя на злото“ от Шарл Бодлер (фр.). ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.